

MÜDRİK, LÂHIK, MESBUK

İmama uyarak namaz kılan kimseye muktedi veya me'mum denir. Muktedinin üç hali vardır. Şimdi bunları kısaca inceleyelim.

1. Müdrık: Namazın bütün rek'atlerinde imama uyan yani namazı başından sonuna kadar imamlarla birlikte kılan kimseye **müdrık** denir.

2. Lâhık: Namaza imam ile birlikte başladığı halde uyku, gaflet, abdestin bozulması gibi sebeplerden dolayı namazın tamamını veya bir kısmını kaçıran kimseye **lahık** denir. Bu durumda olan birisi kaçırdığı rek'atleri kılarken muktedi gibi kıraatsiz olarak (bir şey okumadan) tamamlar. İmama selam vermeden yetişeceğini kestiriyorsa, önce kaçırdığı rek'atleri kılarak imama yetişir ve birlikte selam verir. Yok, eğer imamı yakalayamayacaksa imama uyar, imamın selamından sonra kaçırılmış olduğu rek'at veya rükunleri kıraatsiz olarak (bir şey okumadan) kaza eder. Kendi başına kıldığı rek'atlerde yanılırsa sehiv secdesi yapmaz. Çünkü imamın arkasında kılıyormuş gibidir.

Seferi olan bir imamın arkasında namaz kılan mukim bir kimse de, eğer dört rek'atli bir namazı (öğle, ikindi, yatsı namazı gibi) kılıyorlarsa, imamın selamından sonra kalkıp, kalan iki rek'atini kılarken lahık gibi (kıraatsiz olarak) kılmalıdır.

3. Mesbuk: Namazın en az bir rek'atini cemaatle kılamayıp sonradan gelip imama tabi' olan kimseye **mesbuk** denir. Birinci rek'atin rüku'unda imama yetişemeyen kimse o rek'ate yetişememiş demektir. Hiç olmazsa sübhanallah diyebilecek kadar imamlarla birlikte rüku'da bulunmalıdır. İmam rüku'da iken gelen kimse tekbir alsa bile hemen eğilmeyip ayakta sübhaneke veya fatiha ile meşgul olup da imam rükudan başını kaldıracak olsa, bundan sonra eğilmesi bir şey ifade etmez. Mutlaka imamlarla beraber rüku'da bulunması gerekir ki, o rek'ate yetişmiş sayılsın. Rüku'da imama yetişemediği rek'atle beraber kaç rek'at kaçırılmış ise, imamın ikinci tarafa selam vermesinden ve imamın üzerinde sehiv secdesi olmadığına kanaat getirdikten sonra kalkıp eksik kalan rek'atlerini tek başına namaz kılıyormuş gibi kıraatle (okuyarak) tamamlar. Bu arada şunu da belirtmekte fayda görüyorum. Bir kimse selam verilmeden son teşehhütte (tahiyyat) bile imama uyacak olsa cemaat sevabına nail olur. Bu yüzden imama yetişeyim derken cami içinde patır kütür koşmak uygun değil, mekruhtur. Bir de aceleyle, iftitah tekbirini rüku'a giderken yolda almamalıdır. Böyle alınan bir tekbirle namaza girilmemiş demektir. Çünkü iftitah tekbirinin şartı ayakta almaktır. İftitah tekbiri ayakta alındıktan sonra rüku'a giderken sünnet olan ikinci bir tekbir daha alınır. Bu tekbir sünnet olduğu için alınmasa bile namaz bozulmaz.

Mesbuk olan birisi tekbir aldığı anda imam kıraati aşikâr yapıyorsa, yani sabah, akşam ve yatsı namazı gibi sesli okunan bir namazda birinci ve ikinci rek'atlerde ise subhanekeyi okumaz, selamdan sonra eksiklerini kılmak üzere ayağa kalktığında sübhaneke, euzu besmele, fatiha ve zammı süreyi birlikte okur.

Mesbuk, imamın selamından sonra kılacağı eksik kalan rek'atleri kaza etmektedir. Mesela diyelim ki, akşam namazının üçüncü rek'atinde imama yetişen bir şahsın üzerinde birinci ve ikinci rek'atler borç olarak kaldı. İmamın selamından sonra ayağa kalkıp sübhaneke, euzu besmele, fatiha ve zammı süreyi okuyup rüku' ve secdeleri yaptıktan sonra, bir yönüyle de sanki ikinci rek'ati kılıyormuş gibi oturur. Çünkü bir rek'at imamlarla kılınmış idi. Tahiyyatı okuduktan sonra ikinci rek'ati kaza etmek üzere ayağa kalkar. Besmeleyle fatiha, ardından da besmelesiz zammı süreyi okuduktan sonra rüku' ve secdeleri yapıp tahiyyat ve salavatlardan sonra selam vererek namazdan çıkar.

Mesbuk, yanılarak imamından sonra selam verirse, aklına gelince veya başka birinin uyarmasıyla, göğsünü kiblede dönmek veya konuşmak gibi namaza mani olacak bir harekette bulunmadan kalkıp namazını ikmal eder ve sehiv secdesi yapar. Ama imamlarla birlikte veya imamdandan önce selam verecek olursa sehiv secdesi icap etmez.

Cemaate sonradan gelen bir kişi bütün safları dolu bulsa ve araya sıkışacak bir boşluk bulamasa önden bir kişiyi usulene uygun bir şekilde arkaya çeker ve böylece tek başına kalmamış olur. Böyle durumlarda arkaya çekilen şahıslar da durumu anlamalı ve namaz bozucu bir harekette bulunmadan arkadaki mü'min kardeşine cemaat olabilmesi için eşlik etmelidir.